

KVALITETSDEKLARATION

Konstaterade fall av dödligt våld – en genomgång av anmält dödligt våld

Ämnesområde

Rättsväsendet

Statistikområde

Brott

Produktkod

RV0107

Referenstid

2019

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	5
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	6
2.2.5 Bearbetning	6
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	7
3 Aktualitet och punktlighet	7
3.1 Framställningstid	7
3.2 Frekvens	8
3.3 Punktlighet	8
4 Tillgänglighet och tydlighet	8
4.1 Tillgång till statistiken	8
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	8
4.3 Presentation	8
4.4 Dokumentation	8
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	8
5.1 Jämförbarhet över tid	8
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	10
5.3 Sam användbarhet i övrigt	10
5.4 Numerisk överensstämmelse	10
Allmänna uppgifter	10
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	10
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	10
C Bevarande och gallring	10
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	10
F Historik	11
G Kontaktuppgifter	11

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistikens syfte är att ge en tillförlitlig uppgift om nivån och utvecklingen av det dödliga våldet i Sverige under den redovisade perioden. Statistiken är deskriptiv och ger inga djupgående förklaringar till de förändringar som skett under perioden.

Statistiken används som underlag för forskning och utredning, granskning, uppföljning, analys- och planering, samt för allmän information. Vidare används statistiken för rapportering på internationell nivå till bl.a. EU:s statistiska organ Eurostat. De mest centrala användarna är: Justitiedepartementet, Riksrevisionen, Statskontoret och Riksdagens utredningstjänst; statliga myndigheter främst inom rättsväsendet; utbildningsväsendet; Eurostat, FN och andra internationella organ; kommunerna samt massmedier och allmänheten.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld har många centrala målgrupper. Under de senaste tio åren har Brå genomfört två målgruppsanalyser, dels 2006/2007, dels 2012/2013. Bedömningen är att statistiken över konstaterade fall av dödligt våld uppfyller de övergripande behoven, även om ytterligare behov på detaljeringsgrad av exempelvis område finns. I dagsläget finns inte möjlighet att uppfylla det behovet främst på grund av att tillgänglig data saknas, men ytterligare detaljering kan även hindras av risken för röjande.

1.2 Statistikens innehåll

Den statistiska målstorheten är antalet konstaterade fall av anmält dödligt våld.

1.2.1 Objekt och population

Målpopulationen för statistiken över konstaterade fall av dödligt våld utgörs av samtliga händelser om mord, dråp, barnadråp, vållande till annans död samt terroristbrott som anmälts och registrerats som brott hos de brottsutredande myndigheterna, och där det vid en genomgång kunnat konstateras röra sig om dödligt våld.

Målobjektet är anmälda brott där det konstaterats röra sig om dödligt våld.

Observationsobjekten baseras på, eller härleds utifrån, poster från ärendehanteringssystemen, där varje post motsvarar ett brott. För att möjliggöra bedömning om det rör sig om dödligt våld eller ej, inhämtas grundanmälan samt slutredovisningsuppgifter och dom/domslutsuppgift i de fall sådana finns. Därtill kontaktas förundersökningsledare för kompletterande information i de fall där det krävs.

1.2.2 Variabler

Nedan redovisas målvariablerna för statistiken över konstaterade fall av dödligt våld. Motsvarande observationsvariabler definieras utifrån uppgifter från polisens ärendehanteringssystem. Även om mål- och observationsvariabler överensstämmer väl, föreligger en principiellt viktig skillnad: målvariablerna avser de förhållanden som skulle gälla om informationen om brott var korrekt registrerade, medan observationsvariablerna avser de förhållanden som faktiskt finns registrerade.

De huvudsakliga målvariablerna är

- Brotstyp
- Region
- Kön
- Ålder
- Relation
- Skjutvapen

Brotstyp, är den typ av brott som har anmälts. Observationsvariabeln är den senast registrerade brottskoden.

Region, är den handläggande enhet som senast har hanterat brottet. Observationsvariabeln är enhetskod för utredande enhet.

Kön, är det juridiska könet på den som fallit offer för dödligt våld. Observationsvariabeln är personnummer.

Ålder, är den ålder som offret för dödligt våld hade vid tidpunkten för brottet, och avser huruvida offret varit under 18 år eller 18 år och äldre.

Relation, avser information om huruvida offret har varit närstående i en parrelation med förövaren, vid tidpunkten för brottet eller tidigare. Med parrelation avses både heterosexuella och samkönade relationer mellan personer (med eller utan barn) som är/har varit gifta, sammanboende eller särboende, alternativt är/har varit i uttalade flickväns/pojkvänsrelationer.

Skjutvapen, avser information om huruvida brottet har begåtts med hjälp av skjutvapen eller ej.

1.2.3 Statistiska mått

De mått som används är antal, antal per 100 000 invånare, andel samt procentuell förändring.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Brotstyp, den typ av brott som redovisas är dödligt våld utifrån brottskoder för mord, dråp, barnadråp, vållande till annans död (exklusive de fall som inträffar i trafiken eller på arbetsplatser) eller terroristbrott.

Region, statistiken redovisas efter 7 polisregioner, vilka bestäms utifrån den handläggande enhet som senast har hanterat brottet. I de fall Nationella

operativa avdelningen (NOA) eller andra nationella funktioner är handläggande enhet redovisas brotten under polisregion Stockholm.

1.2.5 Referenstider

Konstaterade fall av dödligt våld redovisas helårsvis och referensperioden är 1 januari – 31 december.

Referenstiden avser tidpunkten för registrering av ärendet som brottet hör till.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken baseras på uppgifter som polis och åklagare registrerar i sina ärendehanteringssystem. När ett brott kommer till polisens kännedom upprättas en brottsanmälan, som registreras i deras ärendehanteringssystem och som sedan levereras till Brå. Även uppgifter från åklagarnas ärendesystem levereras till Brå. Hos Brå granskas och bearbetas uppgifterna innan de sammanställs till statistik.

Tillförlitligheten anses vara god då det är en totalundersökning. Mörkertalet för dödligt våld antas vara mycket lågt då det rör sig om grov brottslighet och de allra flesta brotten kommer till myndigheternas kännedom.

2.2 Osäkerhetskällor

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld är en totalundersökning som baseras på administrativ data i externa system. I statistiken kan det förekomma partiellt bortfall och täckningsfel. Bedömningen är dock att det förekommer i liten utsträckning. Urvalsfel är inte relevanta för produkten.

Vid publiceringen, efter två och en halv månaders uppföljningsperiod, finns det oftast en liten andel oklara fall. De oklara fallen kan både bestå av ärenden som senare läggs ner på grund av att det inte längre finns anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har begåtts, eller där en misstänkt person blir friad i domstol. Oklara ärenden kan också bestå av ärenden som efter utredning visade sig vara ett fall av dödligt våld. Det senare är dock inte vanligt förekommande.

2.2.1 Urval

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld är totalräknad och därmed inte påverkad av urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Majoriteten av fallen av fullbordat dödligt våld i Sverige kommer till myndigheternas kännedom och risken för *undertäckning* i statistiken kan därför på goda grunder anses vara mycket liten. Rimligtvis finns ett mörkertal även avseende denna typ av brott, men det torde röra sig om enstaka fall. Det kan till exempel handla om personer utan anknytning till Sverige som fallit offer för dödligt våld här, men som varken eftersökts eller hittats. Eller dödsfall som orsakats av uppsåtligt våld, men där polis och rättsläkare inte upptäcker att så är fallet. Undertäckning kan även bero på att det sker omrubriceringar i pågående ärenden efter att statistiken har tagits fram. Varje år finns det också ett mindre antal oklara fall som potentiellt kan utgöra dödligt våld.

De ärenden som kommer till polisens eller åklagares kännedom registreras och överförs elektroniskt varje dag till Brås verksamhetsdatabas. Samtliga fall som registrerats under ett kalenderår följs så långt det är möjligt genom rättskedjan fram till två veckor innan statistiken publiceras i slutet av mars året efter. Den korta uppföljningsperioden innebär en viss risk för liten *övertäckning* i statistiken när det gäller öppna ärenden som bedömts som dödligt våld. I dessa fall skulle en längre uppföljningstid kunna ge information som ändrar bedömningen. Det kan exempelvis handla om fall rubricerade som dråp av polis och åklagare, där domstolen senare kommer fram till att det rörde sig om nödvärn. Den typen av fall är dock mycket ovanliga.

2.2.3 Mätning

Statistiken baseras på administrativa uppgifter som levereras elektronisk till Brå. Flera av de centrala uppgifterna registreras in med hjälp av bestämda klassifikationssystem. Det är exempelvis uppgifter om brottstyp med brottskod samt handläggning i form av skäl till nedläggning av utredning med beslutkod. Mätfel uppstår främst om det sker felspecificering vid inmatning i polisens och/eller åklagarnas ärendehanteringssystem, och som inte har korrigerats när grundanmälan och slutredovisningsuppgifter samlas in av Brå.

2.2.4 Bortfall

Statistiken är en totalundersökning baserat på registeruppgifter och därmed förekommer inget objektsbortfall i egentlig mening. Det kan dock förekomma partiellt bortfall i vissa variabler på grund av att nödvändig information saknas för att kunna skatta (koda) variabeln. Genomgående är det partiella bortfallet mycket lågt för de enskilda variablerna (<0,7 %). Undantaget är variabeln som avser relation mellan offer och förövare, huvudsakligen på grund av att det inte alltid finns någon misstänkt person identifierad i ett ärende. I de flesta fall där misstänkt person saknas har dock förekomst av närstående genom parrelation med stor sannolikhet kunnat uteslutas. År 2019 utgjordes det partiella bortfallet för uppgift om parrelation av 2 fall (2 %) av de 111 konstaterade fallen av dödligt våld.

2.2.5 Bearbetning

Dataregistreringen av uppgifterna om anmälda brott sker av de brottsutredande myndigheterna i deras ärendehanteringssystem. Uppgifter levereras löpande till Brå enligt förutbestämd struktur och regelverk. När uppgifterna inkommit till Brå granskas de i de olika skeden av bearbetningar som görs innan de godkänns för inläsning i statistikdatabasen för långtidslagring. Validering mot XML-scheman sker redan vid inläsning av materialet i Brås kontrolldatabas.

Därtill genomförs följande typer av kontroller genom olika kontrollprogram:

- *Format*, att informationen består av rätt antal tecken och rätt typ av tecken.
- *Relation*, att relationer mellan två eller flera objekt är korrekt.
- *Innehåll*, att information inte saknas, är giltig och rimlig.

- *Flöde*, att information följer kronologisk ordning, även i förhållande till tidigare inkommen information.
- *Basinformation*, att angivna värden stämmer överens med gemensamma strukturer för olika typer av basinformation.
- *Antalskontroller*, att antalet inkomna transaktioner av olika slag är rimligt i förhållande till gränsvärden, för att exempelvis upptäcka saknade transaktioner.

Materialet bearbetas efter förutbestämda principer och regler. När materialet är färdigbearbetat förs det över till statistikdatabasen för långtidslagring. Denna hantering sker veckovis.

Basinformation, bland annat i form av befolkningsuppgifter på olika geografiska nivåer, uppdatering av koder klassifikationssystem, läggs in i databasen för långtidslagring. De flesta basinformationsuppgifterna läggs in manuellt vilket innebär en risk för bearbetningsfel. För att minimera risken för fel genomförs bland annat granskning av inmatade uppgifter.

Det finns inga särskilda studier gjorda över eventuella bearbetningsfel i statistiken

Utöver ovanstående elektroniska insamling av strukturerad data, samlar Brå även in kopior på samtliga brottanmälningar (inkl. slutredovisningsuppgifter) som rör mord, dråp, barnadråp, vållande till annans död samt terroristbrott från polisen

Det insamlade materialet kodas manuellt och en bedömning av om det föreligger dödligt våld eller inte görs. Bedömningen bygger i huvudsak på information från brottanmälningar och slutredovisningsuppgifter, men även andra informationskällor kan användas. Det handlar då om kompletterande information genom kontakt med polis eller åklagare, domslut i Brås verksamhetsdatabas alternativt domar som beställs in.

Gjorda bedömningar granskas åtminstone på övergripande nivå av en annan person. Genomförda granskningar visar att bedömningarna håller en hög tillförlitlighet.

2.2.6 Modellantaganden

Inga modellantaganden är aktuella.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Ingen preliminär statistik tas fram.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Slutlig statistik över konstaterade fall publiceras tre månader efter referensperiodens slut. Det betyder att statistik per den 31 december framställs i början av mars året efter referensåret. Att inte statistiken framställs snabbare beror på att Brå vill invänta att utredningarna gällande dödligt våld färdigställs för att öka möjligheten till att göra en korrekt bedömning. En avvägning mellan aktualitet och täckning har lett till beslutet att ta fram statistiken med två månaders eftersläpning.

3.2 Frekvens

Statistik avseende perioden 1 januari till 31 december redovisas årligen.

Statistiken baseras på uppgifter från polisen, åklagaren och tullen som uppdateras löpande under året. Rapportering av anmälningsuppgifter till Brå sker varje vardag. Därtill inhämtar Brå kopior på samtliga utredningar avseende dödligt våld och vållande till annans död som anmäls till polisen under ett kalenderår. Datainsamlingen baseras på uppgifter om polisanmält dödligt våld i Brås register för anmälda brott och görs i tre omgångar. Under maj det innevarande kalenderåret görs en första datainsamling, baserad på polisanmälningar för perioden januari–april, genom att handlingar begärs ut från polisen. Insamlingen upprepas sedan i september för maj–augusti, och därefter i januari det efterföljande kalenderåret, avseende perioden oktober–december. Vid behov inhämtas ytterligare information från polis, åklagare eller domstol.

3.3 Punktlighet

Statistik för 2019 publicerades i enlighet med gällande publiceringsplaner. Aktuella publiceringsplaner finns på Brås och SCB:s webbplatser.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld publiceras på Brås webbplats.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Statistik presenterad på annat sätt och efter andra variabler som finns lagrade i databasen kan beställas från Brå med beaktande av statistiksekretessen. Kostnader för detta uppgår till 928 kr (exkl. moms) per arbetstimme för framställning. För ytterligare information kontakta statistik@bra.se.

4.3 Presentation

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld presenteras i Exceltabeller samt i kompletterande text, kommentarer och diagram i en sammanfattning av statistiken.

4.4 Dokumentation

Dokumentation om statistiken över konstaterade fall av dödligt våld sker i föreliggande kvalitetsdeklaration samt i interna dokument vid myndigheten.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

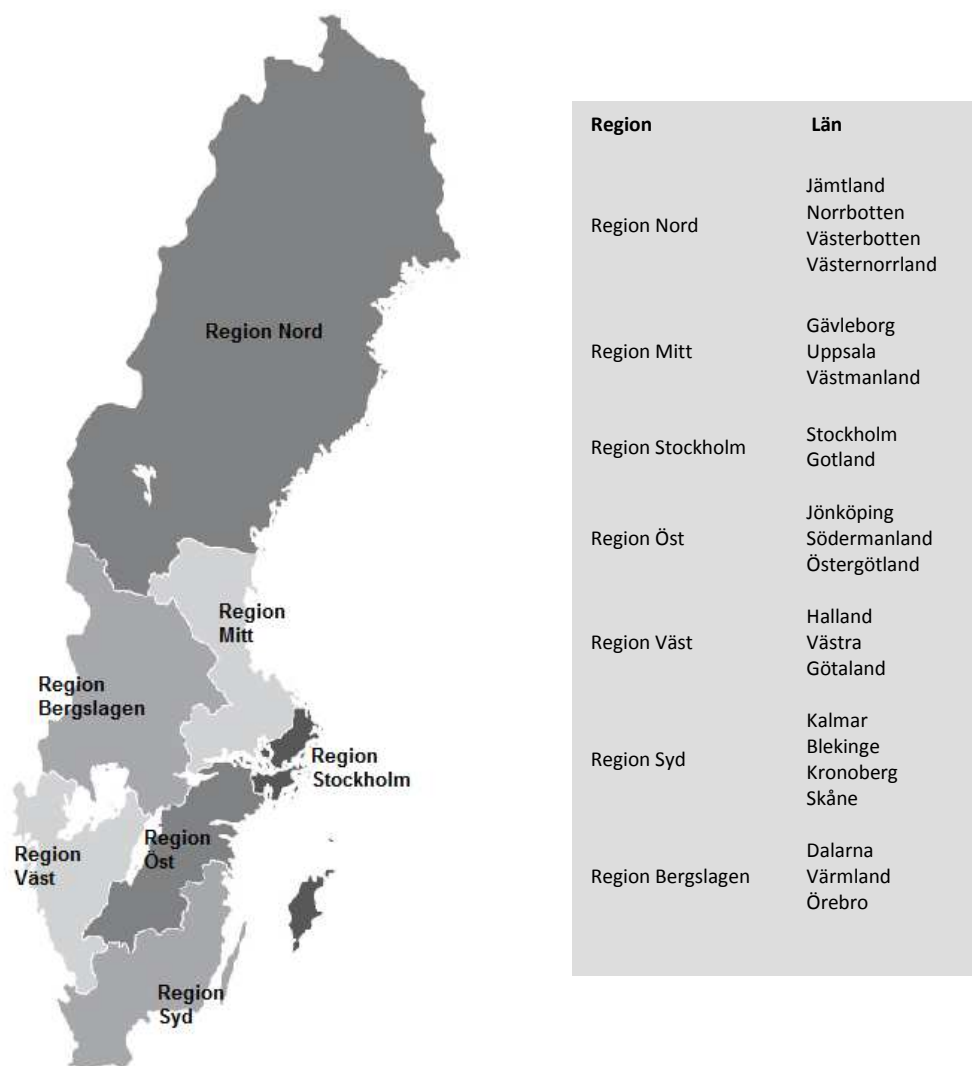
5.1 Jämförbarhet över tid

Tekniska, juridiska och metodmässiga förändringar

- Under åren 1991–1995 infördes successivt en datoriserad anmälningsrutin vid polismyndigheterna, Rationell anmälningsrutin (RAR). En effekt är att det i kategorin fullbordade mord, dråp samt misshandel med dödlig utgång nu registreras fler fall som inte är brott

utan till exempel kan vara naturlig död, olyckshändelse eller överdos av narkotika, vilket leder till ett ökat antal registreringar.

- Den 1 januari 2015 bildades den nya Polismyndigheten, som är indelad i sju polisregioner (istället för som tidigare 21 länspolismyndigheter). De sju polisregionerna har helhetsansvar för polisverksamheten inom ett angivet geografiskt område. Från och med 2015 redovisas därför statistiken för de sju regionerna i stället för län. I figur 1 redovisas de nya polisregionerna samt vilka län som ingår i respektive region. För att möjliggöra jämförelser med tidigare år redovisas de nuvarande regionerna i jämförelse med det sammanslagna resultatet från 2010 av de länspolismyndigheter som respektive region består av. Före 2010 saknas uppgifter på länsnivå varför jämförelser längre bak i tiden inte kan göras.



Figur 1. Regionsindelningen från och med 2015 med tidigare län indelat i tillhörande region.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Regionsindelningen i statistiken över konstaterade fall av dödligt våld, som gäller från och med 2015, är jämförbar med övriga brottsstatistikprodukter samt med lagföringsstatistikprodukter.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Ingen särskild sammanvändbarhet i övrigt.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Samtliga statistikvärden i konstaterade fall av dödligt våld är numeriskt överensstämmande.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Tillhör (SOS): Ja

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se 3 a § lag (2001:99) om den officiella statistiken och 13 § förordning (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslag (2009:400). Brå är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker vid statistikframställningen, vilket innebär att Brå ansvarar för att behandlingen inte strider mot EUs dataskyddsförordning eller svenska författningar om behandling av personuppgifter.

C Bevarande och gallring

Enligt 19 § 1 st. lagen (2001:99) om den officiella statistiken ska personuppgifter gallras hos de statistikansvariga myndigheterna när uppgifterna inte längre behövs för sitt ändamål.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt 7-8 § lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99). Skyldighet att lämna uppgifter till statistiken regleras i 4-6 § förordning (2001:100) om den officiella statistiken, förordning (1971:933) om rättsstatistiken, och 2 kap. 21 § brottsdatalag (2018:1177).

E EU-reglering och internationell rapportering

Delar av statistiken ingår i den europeiska statistiken, som regleras genom EU:s statistikförordning nr 223/2009.

Utöver dessa rapporteringar svarar Enheten för rättsstatistik på de tillfälliga förfrågningar som kommer från EU, FN eller andra organisationer.

Förfrågningarna handlar dels om statistikuppgifter, dels om kvalitetsdeklarationer.

F Historik

Statistik över polisanmälda brott har kontinuerligt förts från år 1950. Statistiska centralbyrån (SCB) skötte produktionen av statistiken fram till och med 1994 års statistik. Därefter övertog Brottsförebyggande rådet ansvaret för statistikproduktionen. Statistiken har under årens lopp påverkats av olika förändringar i bl.a. lagstiftning, statistikrutiner, förändringar i ärendehanteringssystem hos rättsväsendets myndigheter, fördelning av resurser hos polisen och andra myndigheter inom rättsväsendet, försäkringsbestämmelser m.m. Dessa påverkningar har i vissa fall gett effekter på statistikens jämförbarhet över tid.

Statistik över konstaterade fall av anmält dödligt våld har förts sedan 2002.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Brottsförebyggande rådet
Kontaktinformation	Enheten för rättsstatistik Postadress: Box 1386, 111 93 Stockholm Besöksadress: Tegnérgatan 23, 2 tr,
E-post	statistik@bra.se
Telefon	08- 527 58 400 (Brå)